

Auziņa A., Ozoliņa V., Počs R. **SECTORAL PRODUCTIVITY IN LATVIA:
TENDENCIES AND FORECASTS**

Auziņa A., Ozoliņa V., Počs R. **TAUTSAIMNIECĪBAS NOZARU
PRODUKTIVĪTĀTE LATVIJĀ: TENDENCES UN PROGNOZES**

Latvijas tautsaimniecības un tās nozaru attīstības jaunākās tendences būtiski atšķiras no pēdējo gadu straujās izaugsmes un izmaksu palielināšanās tendencēm. Līdz ar to aktualizējas jautājumi par esošo nozaru produktivitāti, tās paaugstināšanas iespējām gan citu Latvijas tautsaimniecības nozaru, gan starpvalstu salīdzinājumu kontekstā. Nozaru produktivitāte vienmēr ir bijis aktuāls pētniecības priekšmets. Tomēr tendenču maiņa, pašlaik valdošā nenoteiktība, pasaules ekonomikas un Latvijas ekonomikas lejupslīde aktualizē šo tematu īpaši. Nepieciešams padziļināts teorētisko atziņu un līdzšinējo pētījumu izvērtējums, ņemot vērā Latvijas tendences, jaunu metožu pielietošana, kas varētu būt pamats nozaru produktivitātes daudzslāņainu saistību un sakarību skaidrošanai un prognozēšanai. Tradicionāli produktivitāti raksturo preču un pakalpojumu reālās izlaides attiecība pret nodarbināto skaitu attiecīgajā nozarē. Tomēr šis rādītājs jāanalizē paralēli darbinieku nostrādāto stundu skaitam. Tas ir īpaši aktuāli situācijā, kad izmaiņas ražošanas apjomā ir saistītas nevis tikai ar nodarbināto skaita izmaiņām, bet arī ar izmaiņām darba režīmā, tai skaitā saīsinātu darba laiku un pieaugošu bezalgas atvaļinājumu izmantošanu. Tādējādi izlaides samazināšanās uz vienu nodarbināto viennozīmīgi neliecina par produktivitātes kritumu. Produktivitātes analīzē un prognozēšanā jaunu metožu pielietošana var būt saistīta ar atbilstošu ekonomiski matemātisko modeļu izstrādi. Tā izstrādātā Latvijas makroekonometriskā modeļa ietvaros tiek modelēta gan preču un pakalpojumu reālā izlaide, gan nodarbināto skaits pa nozarēm, kas ļauj novērtēt arī turpmākās produktivitātes attīstības tendences kopumā un pa nozarēm. Saskaņā ar izstrādātajām prognozēm izlaide uz vienu nodarbināto tuvākajos divos gados turpinās samazināties, bet pēc tam atkal pieaugs. Savukārt darbinieku nostrādāto stundu skaita analīze liecina, ka palielinās darbinieku proporcija, kas strādā mazāk nekā 40 stundas nedēļā. Tādēļ iespējams, ka faktiski produktivitāte saglabāsies iepriekšējā līmenī vai pat palielināsies arī 2009. un 2010.gadā.